

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in o

Licijska knjižnica,
Ljubljana

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem uradu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 120 D, pol leta 60 D, za četrt leta 30 D, mesečno 10 D, za inozemstvo 150 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 1. marca 1923.

STEV. 25.

St. Kukla:

Bilanca „Narodne banke kraljevine S. H. S.“

(Konec.)

V zadnjemu poglavju smo se bavili s vprašanjem obtoka bankovcev in njih kritja. Danes bomo samo mimogrede obračali pozornost na oblok bankovcev ter njih uporabo, ter se pečali s vprašanjem pomanjkanja gotovine.

Oblok bankovcev ter njih poraba: Oblok bankovcev je znašal v letu 1920. 3.344.127.000.— l. 1921. 4.688 milijonov 444.000.—; leta 1922 5.039 milijonov 883.000.—. Posojila: a) po eskontu l. 1920 242.702.000.—; leta 1921. 557.745.000.—; leta 1922. 1.421 milijonov 215.000.—; b) po lombardu vrednostnih papirjev l. 1920. 24 milijonov 197.000.—; l. 1921. 40 milijonov 198.000.—; l. 1922. 99 milijonov 553.000.—; skupna posojila torej: l. 1920. 266.899.000.—; l. 1921. 597 milijonov 943.000.—; l. 1922. 1.520 milijonov 768.000.—. Prejemki od države: a) dolg za odkup kronskih novčanic l. 1920. 1.194.542.000.—; l. 1921 1.267.089.000.—; l. 1922. 1.238 milijonov 194.000.—; b) ostale državne obveze: 1. po računu stalne zamene v bančnih novčanicah: leta 1920—1922. 300.000.000.—; 2. po računu začasne zamene v bančnih novčanicah: l. 1920 78.965.000.—; l. 1921. 34.273.000.—; l. 1921. 12 milijonov 119.000.—. 3. po rednem kreditu od Din 1.000.000.000.—, l. 1920. 650.912.000.—; l. 1921. 816.851.000.—; l. 1922. 967.237.000.—. 4. po izvanrednih kreditih: leta 1920. 1.058 milijonov 872.000.—; leta 1921. in 1922. 2.000.000.000.—; skupno torej: leta 1920. 2.088.749.000.—; l. 1921. 3.151 milijonov 124.000.—; l. 1923. 3.279 milijonov 350.000.—. Skupni državni dolg je znašal leta 1920. 3.283 milijonov 291.000.—; l. 1921. 4.418 milijonov 213.000.—; l. 1922. 4.517 milijonov 550.000.—. Svota terjatev po eskontu, lombardu in po državnih kreditih je znašala: leta 1920. 3.550 milijonov 190.000.—; leta 1921. 5.016 milijonov 156.000.—; l. 1922. 6.038 milijonov 318.000.—.

Svota terjatev po eskontu, lombardu in državnih kreditih se ne vjema s iznosom bankovcev v obtoku. Vzrok leži v tem, ker so imele države in poedine tvrdke naložene velike svote pri »Narodni banki« na žiro računu, vsled česar je oblok bankovcev manjši kakor so stvarno znašali uporabljani krediti.— Vsled tega ne moremo izvajati v odstotkih, koliko od tega obtoka odpade na financiranje narodnega gospodarstva.

Vsekakor pa vidimo, da znaša napram direktnemu kreditu narodnemu gospodarstvu po posojilih na eskontu in lombardu v znesku Din 1.520.768.000.—; državni dolg po raznih kreditih Din 3.279.356.000.—, torej dvakrat toliko, in to brez ozira na dolg za odkup kronskih novčanic, ki je z ozirom na njega uporabo nevtralen med obema vrstama kreditov.

Po bančnem proračunu je ves ta državni dolg iz zadnjih časov, po osvobodjenju. Narodna banka je stavila vladi na razpolago sredstva, potrebna za novo ureditev države, ter za plačanje raznih obveznosti iz vojnih časov.

Nočemo se spuščati v nadaljno razmišljanje tega vprašanja. Ugotavljamo samo, da je od teh kredi-

tov prešel večji del v denarni obtok ter se nahaja med narodom.

Svota direktnih kreditov našemu narodnemu gospodarstvu po eskontu in lombardu znaša l. 1922 približno šestkrat več kot leta 1920.

Kljub temu se pa v zadnjem času kaže vedno večje in večje, pomanjkanje gotovine. Glavni vzrok tega pomanjkanja pa ne leži v malem številu bankovcev v obtoku, pač pa v padcu notranje vrednosti dinarja. Oblok bankovcev raste radi tega, ker tako notranje kakor tečajna vrednost dinarja pada. Nasprotno zopet, ta vrednost pada, baš radi tega, se oblok večja a se relativno manjša kritje naših novčanic.

Oblok bankovcev se je od leta 1920 povečal približno za polovico, a vrednost dinarja je padla v istem času najmanj za četrtino, če ne več! Vsako podjetje rabi za vzdrževanje obtoka v istemu obsegu kot l. 1920 štirikrat toliko denarja. Upoštevamo še one stoLINE in tisoče, v letu zadnjih let na novo ustanovljena podjetja, vidimo da to pomanjkanje denarja ni nobeno čudo.

Pomanjkanje gotovine zadržuje v zadnjem času tempo celega našega narodnega gospodarstva; iz različnih strani se sliši, da imamo za naše gospodarstvo mnogo premalo novčanic v obtoku. Ogledimo si, neglede na nadaljne posledice, ali bi zamogla »Narodna banka« v obče spraviti kake novčanic v obtok? Zraven držanih kreditov, o katerih se je prej govorilo in ne pridejo v poštev v bančnem kontingentu, sme banka izdati trikrat toliko navčanic, kolikor ima kovinskega in diviznega kritja.

To kritje je znašalo koncem leta v kovanem zlatu, srebru in devizah fr. frankov 349.300.000; banka bi torej smela izdati največ trikrat toliko novčanic, t. j. 1.047.900.000 Din, medtem ko je svota posojil, ki jih je banka dala po eskontu in lombardu znašala 1.520.768.000 Din. Odbijemo li od te svote terjatve strank po žiro — in drugih raznih računih v svoti 463.621.000 Din, katere mora banka na zahtevo izplačati, vidimo, da je bilo na račun banke koncem minulega leta v obtoku za okrog 1.057.147.000 Din bankovcev, in je banka že prispela na ono skrajno mejo kontingenta, preko katere po zakonu ne sme.

Iz tega razloga je povsem razumljiva politika, katero je začela voditi »Narodna banka«, katero sedanjji finančni minister vsestransko podpira. Reči moramo, da je edino zdrava ta politika, ker bi vsako nadaljnje povečanje obtoka značilo samo ob sebi kakor relativno znižanje kritja, tako tudi nadaljnji padec dinarja. Temu padcu se moramo po možnosti izogniti, ker ne znači samo osiromašenje onih, ki posedujejo gotovino, temveč znižuje vrednosti vseh terjatev v dinarjih. V sedanjji dobi kreditnega sistema narodnega gospodarstva predstavlja ta fiktivni denar, ki je stvarno v prometu, samo mali del vseh denarnih sredstev enega naroda. Z znižanjem njegove vrednosti se naravno znižuje vrednost vseh naložb pri bankah ter vseh ostalih kreditnih denarnih sredstev.

Vrnimo se zopet k politiki deflacije, katero vodi sedaj »Narodna banka« in finančni minister. Sedanje pomanjkanje gotovine bi daleč ne bilo toliko, če bi večina izdanih novčanic bila tudi zares v prometu. To pa na žalost ni! Veliki del naših novčanic se nahaja v inozemstvu.

Drugi veliki del leži thesauriran pri naših kmetih, ki ga skrivajo po skrinjah, v nogavicah, med slamo v postelji, ali ga pa nosijo vedno pri sebi. Dnevne vesti po naših časopisih o tatvini, ropu itd. nam pričajo, ne samo kako brezkorisno, temveč nevarno je naloženo tisoče in tisoče dinarjev!

S tem v zvezi je vpeljanje plačanja drez gotovine, ki bi vsekakor tudi veliko odpomoglo sedanjemu pomanjkanju gotovine. Zelo bi bilo priporočljivo, da bi beogradska centrala »Narodne banke« prevzela sama inicijativo ter uvedla kliring ne samo v Zagrebu, temveč tudi v Beogradu, Ljubljani, Sarajevu in v vseh drugih mestih z večjim denarnim prometom.

Vpeljanje kliringa bi ne značilo samo rešenje današnjega problema temveč bi precej odpomoglo današnjemu pomanjkanju gotovine v medsebojnem bančnem poslovanju ter bi bilo lahko temelj modernemu plačevanju brez gotovine!

Gospod finančni minister je v svojem pismu »Narodni banki« priporočal politiko deflacije in z njo v zvezi znižanje dovoljenih kreditov ter zahteval, da bo tudi on sam skušal po možnosti znižati državni dolg. Ne vemo, ali g. minister ne pozablja tega, da se mora zmanjšati oblok bankovcev sporedno s tem, da se vse začasno nepotrebne novčanic vračajo v »Narodno banko« in da se njihova poraba po možnosti zamenja s čekom, menjico itd.

V blagajnah raznih naših uradov leži brezkorisno po tisoče, stotisoče in celo milijoni dinarjev ne en, dva ali pa tri dni, temveč po cele štirinajst dni, ja cele mesece! Vse naše državne blagajne se poslužujejo izključno le plačil v gotovini ter zbirajo v to svrhu gotovino na mesto, da bi se blagajniška služba vršila po možnosti potom bank. Tudi to je thesauracija denarja, ker se s tem po nepotrebem vzame denar iz prometa.

Prvi češki finančni minister dr. Rašín, kateremu gre največja zaslug za popravek čehoslovaške krone, piše v svojem delu »Moj finančni plán«: »Prvi blok novčanic (potreben za zameno in plačila) je mnogo prevelik, ker je vojna povzročila plačanje v gotovini. Ta blok bi se moral z raznimi odredbami takoj znižati, ker si brez velike izgube na ajižu zlata in srebra ne moremo nabaviti tako veliko kovinsko in devizno podlago, kakor bi potreboval njih obtok. Zato se je treba lotiti velikega dela, da uvedemo in razširimo plačanje brez gotovine! To se pravi, da ustanovimo pošto čekovni urad; država mora z dobrimi vzgledi prednatičiti ter plačevati vse svoje višje uslužbenec s čeki, sprejemati davke samo potom čekovnega urada ter potom bančnega urada in njega podružnicah. Znižati mora vse blagajniške gotovine pri oblastih in narodni vojski, osvoboditi vse čeke kolkov itd. Vsako plačanje brez gotovine se mora podpirati in organizirati!«

Istotako je takoj po končani vojni francoski finančni minister predlagal in propagiral plačanje brez gotovine kot sredstvo, katero ima lahko zraven drugih ukrepov velik vpliv na zboljšanje valute.

Pri nas do sedaj še nismo doživeli, da bi se bilo posvetilo temu vprašanju, bodisi s strani »Narodne banke«, bodisi s strani finančnega

ministrstva, več pažnje. To je seveda le sporedno vprašanje, samo neko pomožno sredstvo. Vsekakor bi pa vpeljava klirinškega prometa precej pripomogla ublažiti sedanje akutno vprašanje ter dosegla znižanje obtoka.

Kdaj prične vplivati povišek hišne najemnine na višino hišnonajemnega davka?

Ako hočemo odgovoriti na to vprašanje, moramo spričo zakonodaje, veljavne v Sloveniji, razlikovati troje vrst krajev: Ljubljano; kraje, v katerih je nad polovico hiš in stanovanj oddanih v najem in ostale kraje.

V Ljubljani se odmerja hišnonajemni davek za l. 1923. in 1924. na podlagi povprečne najemnine, prejeete v času od 1. novembra 1920 do 31. oktobra 1922. Najemnina, ki se pobira izza dne 31. oktobra 1922, pride v poštev šele pri odmeri hišnonajemnega davka za l. 1925. in 1926., za katero se bo napovedala najemnina, prejeta v času od 1. novembra 1922 do 31. oktobra 1924. Premembe najemnine, bodisi da gre za zvišanje ali znižanje najemnine, se vpoštvajo šele, kadar pride za obdobje na vrsto čas, za katerega veljajo, dočim nimajo na višino že predpisanega davka nobenega vpliva.

Povišanja najemnin izza dne 1. februarja 1923 bodo torej vplivala šele na hišnonajemni davek z a leti 1925. in 1926., vendar pa še ne v celoti, ker pride pri odmeri davka za ti leti v poštev tudi najemnina za čas od 1. novembra 1922 do 31. januarja 1923, v katerem najemnina še ni bila povišana. Čim pride v odmero podlago celoten povišek, bo znašal od poviška hišnonajemni davek, ako se do takrat še ne reformira in ako bodo ostale občinske doklade neizpremenjene, od čiste najemnine 29,5 %. Pri tem ni šla še vpoštevani gostščina in vodarina, ki znašati za dvoletje 1923/1924 22 % od povprečne čiste najemnine, prejeete v času od 1. novembra 1920 do 31. oktobra 1922.

V krajih, v katerih je nad polovico hiš in stanovanj oddanih v najem, se plačuje hišnonajemni davek na enak način po dvoletjih, le da se dvoletje krije s koledarskimi leti. Državni davek znaša v teh krajih 12 % s 70 % državnim pribitkom, skupaj 19 %, ako se ne vpoštevata avtonomnih doklad in davščin. Od poviška se prične tudi v tem primeru plačevati davek šele, čim nastopi novo dvoletje.

V ostalih krajih se odmerja hišnonajemni davek, ako ne gre za na novo v najem oddano poslopje, oziroma stanovanje, vedno od najemnine, prejeete v prejšnjem koledarskem letu. V teh krajih je izmera hišnonajemnega davka za v najem oddane prostore, kakor v prejšnjem primeru 19 %, katerim se še priračunajo avtonomne doklade.

Povišek hišne najemnine vpliva na ta način pri hišah na deželi takoj nastopno leto, v Ljubljani in v krajih, v katerih je polovica hiš in stanovanj oddanih v najem, pa šele z nastopom sledečega davčnega dvoletja.

V Ljubljani znašajo doklade na hišnonajemni davek 35 %, tako da ostane hišnemu posestniku, čim plača državni davek in občinske doklade in davščine v letu 1923, še 48,5 % od povprečne kosmate najemnine, prejeete v času od 1. novembra 1920 do 31. oktobra 1923. V

okrajih in občinah, v katerih se pobirajo visoke avtonomne doklade, je odstotek sorazmerno manjši. V krajih, v katerih pobirajo prekomerne doklade, pa popolnoma izgine, kar se razvidi iz sledečega preračuna:

Od hiše v nekem okraju na Štajerskem, ki je donasala v letu 1922. 1000 K najemnine, znaša davčni predpis za leto 1923.:

12% hišnonajemni davek	120 K
70% državni pribitek	84 K
600% okrajna doklada	720 K
140% občinska doklada	168 K

skupaj 1092 K

V krajih torej, v katerih se pobirajo nad 700 % avtonomne doklade, se hišnemu posestniku pač ne izplača poviševati najemnine, ker bi s tem le poviševal kvoto, katero plača iz lastnega premoženja poleg celotne najemnine, katero prejme.

Brzovjavne in telefonske pozivnice za zunanji dostavni okoliš.

Prevrat iz l. 1918 in pa na to sledeči ujedinenje sta prinesla v posledici neizogibni preustroj in preuredbo dotlej veljavnih predpisov in sicer predvsem v smislu izjednačenja raznih upravnih sistemov, ki so veljali pred tem v posameznih, sedaj ujedinenih delih nove države. Pred vsem je bilo potrebno določiti promet — poštnemu, brzovjavnemu ozir. telefoničnemu — enotno smer obavljanja, ker bi drugače stali pred nesmiselno mešanico različnih predpisov, ki bi si bili v bitvenem nasprotju. Posledica tega postopanja je bila izdaja novega pravilnika za brzovjavno službo v »unutrašnjem« (tuzemnem) saobračanju, ki je stopil v veljavo 1. julija 1921, kakor prvi enotni pravilnik poštne prometne stroke.

Po tem novem pravilniku se dostavljajo samo one brzovjavke v zunanji okoliš brzovjavnega urada, za katere je pošiljatelj plačal poštino drugače se dostavijo kot navadno pismo.

V smislu pravilnika se dela namreč razlika med takozvanim notranjem ali ožjem in zunanjim ali širšim dostavnim okolišem.

Po členu 95. pravilnika se krije prvi z obsegom (rejonom) dotičnega kraja, kjer se nahaja brzovjavni urad. V mestih, kjer obstoji užitina gre notranji okoliš do mejne užitinske črte. Ako pa je brzovjavka naslovljena na osebo, ki stanuje sicer v kraju (mestu), kjer je brzovjav, ampak dalje nego dva kilometra od urada ali pa preko užitinske črte, potem se dostavi ta s posebnim selom samo pod gotovimi pogoji.

Vsaka taka brzovjavka mora imeti pred naslovom dogovorjeno znamenje »xpp« ali pa »xpt« kar znači: »poština plačana, obvestilo pošto« oziroma »obvestilo brzovjavno«. Poleg navadne takse za brzovjavko in za obvestilo mora odpošiljatelj predati uradu gotovi znesek kakor polog, katerega se vporabi, ko pride pošto ozir. brzovjavno obvestilo o višini poštine, da se obračuni z odpošiljateljem. Take brzovjavke za zunanji okoliš se pa dostavljajo do največ 10 kilometrov oddaljenosti od brzovjavnega urada. Pristojbina za posebnega dostavljajca pa se računa po najnovejši odredbi poštnega ministrstva podnevu 10 Din. a ponoči po 20 Din od vsakega započete kilometra. Pri tem se računa dan v poletnem času od 5. do 19. ure in v zimskem času od 7. 17. ure. Te pristojbine so torej precej visoko odmerjene in prav v mnogih slučajih naravnost podvezujejo razvitek brzovjavnega prometa, ker se interesentje te vpeljave poslužujejo le v prav nujnih slučajih, ker jim je predraga. Poleg tega se dogaja pogosto, da se predajajo brzovjavke ki so namenjene za zunanji dostavni okoliš brez posebne označbe »xpp« ozir. »xpt« in se morajo potem dostaviti v naslovnem kraju v navadnih pismi ob prvi dostavi. Iz tega vzroka pa prihajajo radi zakasnitve brzovjavk tudi dostikrat pritožbe češ, pismo je prišlo istočasno ali pa mnogokrat še preje na določeni kraj, kakor brzovjavka. Sicer imajo brzovjavni uradi nalogo, da pri sprejemanju brzovjavk, naslovljene v zunanji dostavni okoliš, opozore stranke na omenjeno določilo, kar se pa pogosto po večini iz neinformiranosti tako uradov, kakor strank samih, ne izvrši in pomnožuje pritožbe in zlovoljstvo nad takim postopanjem. V obojestranskem interesu je torej, da se za vsako brzovjavko, ki je določena za kraj, kjer ni brzovjavnega urada, natanko določi postopanje, ali se jo dostavi po posebnem selu ali pa z navadno pisemsko pošto.

Ako v smislu navedenega razmotrimo razmere za mesto Ljubljano in potegnemo s središčem glavne pošte krog dveh kilometrov, tedaj teče črta, do kjer se dostavljajo brzovjavke brezplačno nekako tako: na Dunajski cesti nekoliko severno od artilerijske vojašnice, na Zaloški cesti do železniškega prelaza tik vojaške bolnice, na Poljanski cesti do mostu čez Gruberjev prekop, na Dolenjski cesti do višine dolenjskega kolodvora. Obseg občine Vič in pa predmestje Šiška ne spadata v ta dostavni okoliš, ker imata vsak svoj brzovjav, kateremu gre dostava. Za vse druge kraje okrog Ljubljane, ki nimajo brzovjav-

nih uradov kakor: Ježica, Črnuče, Savlje, Kleče, Šmartno ob Savi, potem kraji med Štepanjo vasjo in Zalogom, istočako za kraje na barju ki spadajo sicer v dostavni okoliš Ljubljana in to Črna vas, Hauptmanca, Lipe, Ilovca, Karolinska zemlja in Rudnik — za vse te se mora plačati poština v naprej, ako se hoče, da se dostavi brzovjavka takoj po prihodu s posebnim selom.

Iz navedenega pridejo marsikateri stranke, ki stanujejo tik preko omenjenega kroga 2 kilometrov v neprijeten položaj, da morajo plačati za brzovjavke posebno dostavnino po gori omenjenem tarifu, ali pa jim je dostavljena kakor navadno pismo — seveda po večini z zamudo, ki tvori potem brzovjavko brezpredmetno. Drastično je to razmerje posebno za trgovce ob Dolenjski cesti od kolodvora dalje, ki so si odpomogli temu nedostatku na ta način, da so si upeljali telefon in jim centrala posreduje vse brzovjavke telefonično.

Isto, kar velja za dostavo brzovjavk, velja tudi za dostavo telefoničnih pozivnic za naslovnik zunanega dostavnega okoliša. Po členu 5. telefonskega pravilnika se v mestih s preko 1000 telefonskimi naročniki smatra za mejo notranjega dostavnega okoliša krog, opisan s polumerom 3 kilometrov, a v mestih z manj nego 1000 naročnikov pa krog s polumerom dveh kilometrov okoli glavne telefonske centrale. Poslednje velja tudi za Ljubljano. Ker pa Šiška in Vič nimata svoje telefonske centrale, pride ta dostava pozivnic prohi poštini v poštev tudi ta dva kraja. Postopanje za dostavljanje telefonskih pozivnic v zunanji okoliš je isto, kakor pri brzovjavkah. Iz razloga, ker imamo pri nas primeroma še malo telefonskih central po deželi, dasiravno neprimerno več, kakor pred vojno, pride posebna dostava s poštino še tem večkrat v porabo, kakor za brzovjavke. Iz istega razloga pa tudi poštine znašajo višje svote in poština 100 Din ni nobena redkost. Pač se tu nehoče vsiljuje vprašanje, ako bi ne kazalo, da bi se moralo v prilogi prometu — brzovjavnemu kakor telefonskemu — vsaj za 50% znižati te poštine, da bi posebno po deželi prišla ta prometna naprava širšim slojem istotako v prid, kakor industrijalcem in trgovcem.

V mednarodnem brzovjav. prometu velja za dostavo brzovjavk preko uradnega okoliša (au delà des bureaux telegraphiques) princip da trpi stroške naslovnik, v slučaju nedostavljivosti pa se iztirajo od odpošiljatelja.

Ako je odpošiljatelj v stanu navesti v naprej te stroške, se vplača

ta znesek v frankih in to navede v brzovjavki. Ako pa stroški niso znani in se vkljub temu hoče razbremeniti naslovnik, plača se poleg takse za brzovjavko še taksa za brzovjavko 5 besed za isti naslovni kraj in isto odpravno pošl, s katero se potem naznanijo stroški, oziroma ako se to naznanilo želi poštino, pa se plača pristojbina 25 centimov za navadno pismo. Seveda še vplača tudi polog, za svrhu obračuna, ki pa danes pri relaciji 1 frank = 20 Din znaša skoraj minimum 200 Din. V slučajih, da je kakšna tuja država določila že v naprej stroške dostave in je to predajnemu uradu znano potem plača te stroške obligatorično odpošiljatelj brzovjavke.

Ker brzovjavni — posebno pa telefonski promet stalno narašča, je neizogibna potreba, da se podana razprava o dostavljanju brzovjavk in telefonskih pozivnic v danih slučajih pozorno upošteva, da se tako prihranijo strankam neprilike, uradom pa neprilicne pritožbe.

M. Savič:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

e) Splošna carinska tarifa iz leta 1904.

Leto 1904 je bila izdana nova splošna carinska tarifa, ki se odlikuje po izraziti tendenci zaščite obstoječe industrije in obrti in po omogočevanju snovanja novih pridobitnih panog. Ta tarifa specifične carine je bila tehnično dobro izdelana in je pustila po večini vse surovine carine proste ter vse polizdelke proste odnosno s tako nizko carino, da bi se lahko izdelali doma z ozirom na to, ali je bilo izgleda, da se jih bo v bodočih 10. letih v Srbiji pričelo izdelovati, ter carina na dovršene izdelke, ki je bila izvedena tako, da bi se mogli taki celi fabriki izdelovati pri nas. S to tarifo je tudi fiskus dobro odrežal, ker so se povečali carinski dohodki in ker se je v razliko od prejšnjih tarif zadovoljil s tem, da je prišel pri večini blaga še le v drugi vrsti v poštev po interesih splošnega gospodarstva, to je, da je jemal zase tam, kjer je bilo javno gospodarstvo interesirano, da čim več vzame, ker je posamezen predmet škodoval narodnemu gospodarstvu; dalje, da je jemal pri onih artiklih, kjer je bilo v interesu narodne produkcije, da pridejo brez ali z malo carino v državo in sicer ne da bi kje šli glede višine carine tako daleč, da bi se ž njo ustvarjalo visoke premije za tihotapce.

Tako so se tudi carinski dohodki z uveljavljenjem te tarife iz leta 1906 znatno povišali. Srbija je imela mo-

LISTEK.

Gustav Freytag.

Dati - Imeti.

(Nadaljevanje.)

Baron ga pazljivo posluša, in trgovec nadaljuje z večjim pogumom: »Gospod baron, poznate me že več let kot poštenega moža, veste tudi, da nisem brez sredstev. Dam vam sledeči predlog: posodite mi na tri mesece zastavnice za desetisoč tolarjev; za kapital vam izstavim menico na samega sebe, ki velja kot gotov denar. Pri kupčiji se lahko pridobi štirisoč tolarjev; kar pridobim bom delil z gospodom baronom na enaka dela namesto obresti. Vi nimate nobenega rizika, toda kupčijo napraviva skupno. Ako bo izgubljeno, nosim vse jaz sam in povrnem tekem treh mesecev milostnemu gospodu desetisoč tolarjev«.

Te trgovčeve besede so zvenele na uho baronovo kot zvoki blagodejne godbe. Navdalo ga je divje veselje in razburjenje, ki ga je le s težavo premagoval. S silo je navidezno mirno izustil besede: »Pred vsem moram vedeti, kake vrste

kupčijo nameravate napraviti z mojim denarjem«.

Ehrenthal mu razloži. Dobil je ponudbo, naj kupi večjo množino drv, ki leže na nekem, za splav pripravljenem prostoru, v zgornjem delu province. Trgovec izvleče iz žepa kos papirja, na katerem je imel izračunano množino drv, nakupno ceno prevozne stroške do mesta in vrednost, ki bi jo drva imela tu, ter dokaže baronu, da je možno napraviti v šestih do osmih tednih znaten dobiček.

S pozornostjo motri plemenitašovo oko množico števil; če je račun pravi, je jasno kot beli dan da mora biti kupčija dobičkanosna. Vendar še vsled sigurnosti stavi vprašanje: »Zakaj pa lastnik lesa sam ne napravi te kupčije in pusti, da pride sigurni dobiček v druge roke?«

Trgovec zmigne z rameni. »Kadar sklepam kupčijo, ne morem vedno vprašati, zakaj mi daje prodajalec blago tako poceni? Kdor je v zadregi ne more čakati dva do tri mesece, dokler leži led na reki, mož pa potrebuje denar tekem dveh dni«.

»Ali ste sigurni, da ima prodajalec pravilno lastninsko pravico do lesa?«, vpraša baron.

»Glede moža sem siguren«, odgovori trgovec; »če mu izročim denar do danes zvečer, je les moj«.

Plemenitašu je bilo mučno, da bi izrabljaj zadrego bližnjega, akoravno je njegovo srce zelo hrepenelo po dobičku. S ponosom reče: »Ne zdi se mi dostojno, da bi računaj z izgubo drugega«.

»S kako izgubo?« zakliče z vneto Ehrenthal. »Ponudnik je spekulant in potrebuje zdaj denarja; najbrže namerava skleniti večjo kupčijo in je prisiljen dobiček manjši prepustiti drugemu. Ponudil mi je celo zalogo proti desetim tisočkom v gotovini. Ni moja stvar beliti si glave s tem, kdo pridobi več, ali on z mojim denarjem, ali jaz z njegovim lesom«.

Kar je rekel Ehrenthal, je bilo pravilno; le nekaj je zamolčal. Prodajalec lesa je bil nesrečen Spekulant, na katerega so od vseh strani že priiskali upniki. Da bi se izognil rubežu, je hotel skrivoma in kolikor mogoče hitro prodati svoje zaloge kakemu tujcu in z izkupičkom izginiti. Morebiti je gospod Ehrenthal vedel o tem; morebiti je slutil tudi baron, da mora za tako lahkim dobičkom nekaj fičati, vsaj njegovo zmajevanje z glavo je pričalo, da mu stvar nikakor ni popol-

noma jasna. In vendar on pri tem ničesar ne tvega in ni za nič odgovoren; svoj denar posodi trdnemu možu, katerega pozna že dolgo vrsto let kot premožnega in točnega; poleg tega pa ima pri tem upanje, da se mu bo mogoče ofrlesi morečih skrbi, ki ga mučijo noč in dan. Odločno vstane, naroči voz ter ponosno pravi: »Tekom ene ure dobite denar«.

Ehrenthal se zahvali na svoj živahni način za izkazano mu uslugo, napiše na licu mesta menico za zastavnice in se z mnogimi pokloni poslovil.

Od tega dne je živel plemenitaš v tesnem pričakanju. Vedno in in vedno je moral misliti na pogovor s trgovcem. Če je sedel pri mizi poleg svoje soproge in kramljal o gledališču in koncertih je nehoče zablodila njegova nemirna duša med lesene hlode, če se je zabaval nad čebljanjem Leonore, so se hipoma znašle njegove misli na splavu, ki je drvel po reki navzdol in če je pregledoval zvezke svoje hčerke, so se mu z vsake strani porogljivo režali nasproti neštivilni Ehrenthalovi obrazi.

Ehrenthala dolgo ni bilo na spregled. Končno se pojavi nekega solnčnega jutra, privleče med ne-

dero carinsko tarifo, je imela ravno tako moderno tudi ostalo carinsko zakonodajo, kakor tudi izvrsten kader dobro upeljanega upravnega in carinskega uradništva. V glavnih uvoznih mestih je imela Srbija carinsko-kemične laboratorije kakor v Beogradu, Nišu, Skoplju in Bitolju. Prvi carinski laboratorij je bil upeljan že leta 1893 v Beogradu. Na podlagi te tarife so bile sklenjene leta 1905 trgovske pogodbe z Nemčijo in Turčijo, leta 1906 pa z Rusijo, Rumunijo, Belgijo, Francijo, Svico, Grčijo in Bolgarsko.

Carinske pogodbe z ostalimi navedenimi državami niso niti malo občutno tangirale našo obrt in industrijo, a pogodba z Nemčijo je tangirala obrt in industrijo v toliko, da je onemogočila in otežila snovanje nekaterih strok, ki do tedaj še niso bile zastopane. Ta tarifa je stopila v veljavo za gotove surovine in polfabrikate že l. 1905, za ostale predmete pa 16. februarja 1906 in sicer deloma kot pogodba z Nemčijo in Turško, deloma pa kot splošna tarifa. Leta 1905 so se pričela trgovska pogajanja z Avstro-Ogrsko, ki pa niso bila končana in so se nadaljevala leta 1906, pa so bila zopet prekinjena vsled vprašanja nabave topov, ker je Avstrija hotela, da bi mi kupili Škodove topove. V dobi pogajanj je zavladal do polovice leta 1906 nekak provizorij z Avstro-Ogrsko, potem pa je nastopila carinska vojna.

Da bi se uvoz iz Avstro-Ogrske še izdatneje zadel se je izdelala poleg obstoječe visoke splošne tarife, ki je bila vzeta kot maksimalna tarifa, še minimalna tarifa in sicer leta 1907 in 1908, ker je bila dvakrat popravljena. V minimalni tarifi je vsaka postavka, v kolikor že niso obstojale pogodbene postavke, ki so bile prevzete v minimalno tarifo, dobila svojo minimalno postavko. Blago iz Avstro-Ogrske se je carinilo po maksimalnih postavkah. Posledica tega je bila, da je na mesto Avstro-Ogrske, katere uvoz je bil poprej na prvem mestu, prišla Nemčija, Avstrija pa je prišla na tretje mesto še le po Angliji. Kljub uporabi maksimalne tarife na blago, ki je prihajalo iz Avstro-Ogrske se je en del uvažal iz Avstro-Ogrske v Srbijo in sicer so to bile: 1.) surovine in polfabrikate za obrt in nepriviligirano industrijo, ker privilegirana industrija ni imela pravice uvažati v dobi carinske vojne brezplačno iz Avstro-Ogrske; 2.) težko lomljivo in kvarljivo blago, ki ni preneslo dražjega in dolgotrajnejšega transporta; 3.) stroji in strojni deli za industrijo, orodje in poljedelski stroji.

Rezultat te carinske vojne za

izogibnimi pokloni iz žepa velik zavoj in zmagoslavno zakliče: »Gospod baron, kupčija je gotov! Tu vračam zastavnice in tu vam izročam dvalisoč tolarjev kot dobiček, ki pripada vam«.

Plemenitaševa roka urno hlastne po zavoju. Bili so taisti beli pergamentni papirji, ki jih je s tako težkim srcem dvignil iz skrinjice in poleg njih še sveženj bankovcev. Baron ni dosti poslušal trgovčevega govorenja, težak kamen se mu je odvalil s srca, saj je imel v rokah zopet težko pogrešane zastavnice in obenem je bil krit primanjkljaj v njegovih finančnih. Ehrenthala je milostno odpuštil in papirje zaklenil. Se istega dne je kupil baronici dragocen nakit, po katerem je že dolgo skrivaj hrepenela.

Tega dne so po dolgem času prvič zopet posijali žarki pravega veselja v baronovo hišo. Zopet se je z lahkim srcem vdal družinskemu veselju, ne da bi se mu bilo treba bati črnih misli, ki so ga prej zasledovale. Toda pravega zupanja in odkritega nagnjenja ni imel več do Ehrenthala in le z nevoljo mu je na kratko odzdravljaj na njegove sladke pozdrave, če ga je slučajno kje srečal.

uvoz je bil: 1.) da so naši trgovci lahko razprodali zastarelo in že nemodno blago, katerega so imele starejše trgovine znatne zaloge, kar je predstavljalo precejšen dobiček; 2.) ker so naši trgovci našli nove vire in sicer prave vire izvora inozemskega blaga, ki so ga nam avstro-ogrski trgovci poprej dobavljali, kakor francosko, italijansko, angleško in nemško blago; poleg tega so se nemške, italijanske in angleške firme spoznale z našim okusom in našim konzumom in so začele izdelovati predmete za naše potrebe; spoznale pa so tudi solidnost našega trgovca in zadobile vanj zaupanje, kar je šlo vse na škodo Avstrijancev, tudi pozneje, ko je carinska vojna že ponehala; 3.) ker se je naša industrija in obrt za tri leta osvobodila svojega najmočnejšega nasprotnika, da je enofno napredovala v že tedaj obstoječih industrijah, kakor tudi da so se osnovala nove industrije, kakor n. pr. sladkorna industrija itd. ter da so se razširile stare industrije, kakor tekstilna, strojna itd.

Avstrijanci so mislili, da mi našega izvoza ne moremo izpeljati na drugo stran in kolikor je šel tranzit preko njihovih železnic so nam delali ovire, misleč, da bomo prisiljeni da jih prosimo in da sprejmemo njihove pogoje. Računali so, da ako en narod večjega dela svojega izvoza, ki je znašal nad 60 do 70 milijonov, ne proda in med tem je bilo za 30 do 40 milijonov svinj in goved da mora kapitulirati. Pa kaj se je zgodilo? Zgodilo se je to, kar je moralo biti, da je bil mali narod s tremi milijoni prebivalci v stanju pretrpeti škode, ki so obstojale pri zmanjšanju izvoza v vrednosti žive in zaklane živine, v kolikor jo je sploh izvažal. Ker so se manj pitale svinje, je preostal del koruze, ki se je prodala v inozemstvo po dobri ceni. Ker se je gojilo manj volov, je preostal en del krme, ki se je potem kot taka izvažala. En del prešičev se je izvažal v zaklanem stanju in predelan v meso, nasoljen, dalje klobase, mast in sicer iz petih do sedem obstoječih klavnih v Srbiji: ena v Beogradu, dve v Veliki Planini in še dve novoustanovljeni v Jagodini in Mladenovcu. Rentabilni izvoz svinj je ovirala rasa piñanih svinj, ki so imele dve tretjini masti in eno tretjino mesa, ki je bila prikladna za domačo uporabo in za izvoz na Madžarsko; rentabilnost izvoza masti pa je ovirala ameriška konkurenca v Angliji, Nemčiji in Švici in se za soljeno meso ni dalo doseči prvovrstnih cen, ker ni imelo v Angliji zahtevane kvalitete danskega in irskega soljenega mesa. Dosegle so se le manjše cene, toda klavnice so stremele za tem, da se obstoječi kontingenti piñanih prešičev prodajo, da se obvaruje trgovce velike škode. Predelava take vrste masnih prešičev, kakor jih imamo mi po večini je nesla sicer manjše cene, kakor pa prodaja v Avstro-Ogrski. Zato jo bilo treba hitro upeljati raso angleških prešičev, kar pa je oviralo dejstvo, da kmeti redi svinče v prvi vrsti za svojo potrebo, potem še le za prodajo in je on potreboval masnih prešičev, ker porablja mast in ne surovo maslo.

Obdačenje izkupila za posekan les.

I.

Za obdačenje izkupila za les, posekan v lastnem gozdu, vsebuje čl. 15. izvršitvenega predpisa k IV. poglavju zakona o osebnih davkih za davkoplačevalce važno ugodnost, katere se le redko izrablja, dasi pomeni izdatno olajšanje davčnega bremena.

Ugodnost obstoji v tem, da se izkupilo za les, posekan izven rednega turnusa, za obdačenje razdeli na šest delov in predpiše le na posamezne dele odpadajočo dohodnino. S tem se izdatno omili progresija davka.

Obseg te ugodnosti kaže sledeči vzgled: Posestnik je imel v l. 1922 dohodkov iz zemljiške posesti 40.000 kron, za les, posekan izven turnusa pa je izkupil 120.000 kron, za l. 1923 se mu odmeri dohodnina tako-le:

Dohodnina od 40.000 kron znaša K 2341-50
od 1/4 izkupila za les po 20.000 K pa 868 K 5 v, ki se predpiše od vseh šestih šestink, torej z . . K 5208-30
skupaj . . K 7549-80

Ako se ugodnost ne izrabi, se predpiše dohodnina od 160.000 K po K 17.722-—

Razlika torej znaša . K 10.173-20

Pravico do te ugodnosti imajo davčni zavezanci, ki so gozd ali podedovali ali ga posedujejo najmanj pet let, kadar iz kateregakoli vzroka posekajo les, ki še ni povsem goden za posekanje in s tem realizirajo dohodke, katere bi normalno imeli še le v nastopnih letih.

Kdor hoče izrabiti to ugodnost, mora že v napovedi za dohodnino izrečno prositi, naj se mu dohodnina od izkupila za les predpiše v smislu zgoraj omenjenega člena.

Ugodnost se ne sme dovoliti onim davčnim zavezancem, ki so gozd kupili z namenom, da ga naprej prodajo.

II.

Spričo obstoječih valutnih razmer se množe slučajji, da posestniki v testamentih priznavajo dedičem, katerim ne pripade posestvo samo, namesto dedščine v denarju pravico, da smejo iz zapustnikovega gozda posekati določeno število drevov. Izkupilo iz realizacije take dedščine je neko davčno oblastvo obdačilo kot dohodnini zavezan dohodek.

To obdačenje v zakonu o osebnih davkih ni bilo utemeljeno, ker ne gre za realizacijo dohodkov, ki so davku zavezani, ampak za dobiček iz realizacije premoženja, ki je po § 159., odst. 3. zakona o osebnih davkih dohodnina prost.

ADICIJSKI STROJI The Rex Co, Ljubljana.

NOVA POŠTNA PRAVILA.

Začenši s 1. marcem se ima začeti pošto poslovanje pri vseh pošlah naše kraljevine po novem pravilniku, čigar zadnji del (4.) je nedavno lega izšel. Upamo, da ustrezemo našim čitateljem, če navedemo bistvene razlike med dosedanjim in novim poštnim redom.

Člen 5. odreja, da se vrne pošiljatelj, če zahteva, pristojbina, ki jo je z znamkami plačal na spremnici ali na ovitku pisma, a to samo tedaj, če paket ali denarno pismo ni še vknjiženo, in sicer po odbitku 10% vrednosti znamk. Če pa je bila pošiljka (paket ali denarno pismo) že vknjižena, pa se ugotovi, da se ne strinja s predpisi in da se mora vrniti pošiljatelju, potem pošiljatelj nima pravice do povračila plačanih pristojbin. — Stranke morajo prejemati svoje pošiljke le pri onih pošlah, v katerih dostavnih področjih stanujejo. To določilo velja tudi za imetnike poštnih predalov.

Člen 8. Preveč plačane pristojbine se povrnejo pošiljatelju ali naslovniku samo tedaj, kadar pismeno zahteva. — Znamke, ki so nalepljene na ovitke in druge vrednotnične celote, pa so nepokvarjene, se proti odbitku 10% nominalne vrednosti lahko zamenjajo.

Člen 11. Stranka, katere vplača več ko 300 dinarjev ter ima več ko 5 bankovcev, mora imeti na posebnem listku natančen spisek denarja (število, vrsto, vrednost ter skupno vsoto). Ta spisek mora stranka podpisati.

Člen 17. Teža pisem v tuzemskem prometu ne sme presegati 2 kg, njih obseg pa na nobeno stran 45 cm, oziroma, če ima obliko zvitka, 75:10 cm.

Člen 24. Vsaka stranka, ki odda obenem več kakor 2 nakaznici, pa nima predajne knjige ali skupnega predajnega lista, mora izročiti uradniku z nakaznico in denarjem vred na posebnem listku zapisane in seštete zneske vseh nakaznic; poleg tega mora biti na tem listku tudi popisani denar po številu, vrsti in vrednosti.

Člen 26. Vrednostna pisma z nenavadno debelimi pečali se ne smejo sprejemati, pečati na oglih pisma pa morajo biti od roba najmanj 5 mm oddaljeni in se ne smejo drug drugega dotikati. — Pošiljatelj vrednostnega pisma mora na naslovni strani ovitka, in sicer pod označbo vrednosti napraviti barvni odtisk svojega pečalnika, tako da se oblika in besedilo pečalnika, s katerim je vrednostno (denarno) pismo zapečatilo, natančno razloči. Vrednostno pismo ne sme biti težje od 2 kg, in ne sme presegati v nobeno smer 45 cm. Če je težje kot 2 kg ali pa če presega v katerokoli stran 45 cm se smatra tako pismo za paket.

Člen 27. Paketi z označeno vrednostjo 600 dinarjev in več se smatrajo za vrednostne. Paket z naznačeno vrednostjo 599 Din 99 para je pa navaden. Tudi na naslovni strani paketa, v katerem je golov denar ali vrednostni papirji, mora pošiljatelj poleg označene vrednosti napraviti barvni odtisk pečalnika, s katerim je paket zapečaten, ali pa besedilo pečalnika s črnilom natančno in razločno napisati.

Člen 29. Pošiljatelj mora tudi na odrezku (kuponu) pošne spremnice, ki spremlja zapečaten pošiljko, na določenem kraju napraviti vselej razločen barvni odtisk pečalnika. Če ta odtisk ni razločen, se mora besedilo s črnilom izpopolniti.

Člen 30. Poštne proste oblasti, zavodi itd. smejo priporočeno predajati samo taka poštne prosta pisma, v katerih so nenadomesne listine, posebno važni uradni spisi ter taka pisma, v katerih je določen kak rok.

Člen 31. Poštne proste oblasti, zavodi itd. so obvezani pošiljate vse zneske do 1000 Din po poštnih nakaznicah, a ne v vrednostnih pismih. Izvzeti so samo slučajji, kadar se pošilja denar kakor predmet kazenskega postopanja (corpus delicti).

Člen 41. Nenadomesna dostava paketov družinskim članom prejemnikovim je dopuščena do označene vrednosti izpod 600 dinarjev (torej samo pri navadnih paketih), a nadomesna dostava nakaznic in vrednostnih pisem pa do 100 Din. Ne smejo se pa nadomesno dostavljati družinskim članom niti prejemnikovim stalno nameščenim osebam: uradna priporočena pisma, priporočene pošiljke s povratnin, poškovane pošiljke in vrnjene pošiljke, ki so bile nepravilno izročene. Vse te pošiljke se morajo izročati naslovnikom samim ali njih pooblaščenecem. Lastniki ali najemniki prenočišč (hotelov itd.), sanatorijev in penzijatov, katere označi mesna oblast (magistrat, županstvo, občina) za zanesljive, smejo sprejemati za osebe, katere pri njihčasno bivajo, vse navadne in priporočene pisemske pošiljke, pakete do vrednosti izpod 600 Din ter nakaznice in vrednostna pisma do 100 Din, a to samo tedaj, če podpišejo pred mestno oblastjo obvezno izjavo, da bodo pošiljke s popolnim jamstvom izročali naslovnikom.

Člen 45. Oseba, katere napačno izročeno ali napačno prevzeto priporočeno pošiljko pridrži, se kaznuje zaradi kršitve pisemske tajnosti in prestopka zoper imovino, a vrhufega tudi še po kazenskem zakonu.

Člen 67. Rok za reklamacijo (poizvedovanje) je določen na leto dni (ne več na šest mesecev). Ta rok se računa od dne, ko je bila pošiljka na pošti oddana. Pravico do odškodnine pa dobi pošiljatelj samo tedaj, če izroči zahtevno do odškodnine v času 15 dni od istega dne, ko je prejel obvestilo, da pošiljka ni bila izročena.

Člen 70. Odškodninski znesek za izgubljeno priporočeno pismo znaša 50 Din.

Člen 73. določa nove odškodninske zneske za pakete brez označene vrednosti, in sicer: za paket do 3 kg se plača kvečjemu 30 Din, od 3 do 5 kg največ 50 Din, a preko 5 kg za vsak kilogram po 10 Din odškodnine. — Po-

škodbe in oplenitve paketov, ki jih je naslovnik (prejemnik) v teku 48 ur po dostavi pošli prijavitelj, vzame pošta v vednost, jih zabeleži in obvesti poznejše prejemnika o uspehu poizvedovanj. Odškodnino pa dobi prejemnik samo tedaj, ako preiskava dožene, da se je poškodba ali oplenitev izvršila po krivdi poštnih nameščencev.

Izvoz in uvoz.

Francoski uvoz in izvoz se je povišal. V januarju so uvozili na živilih za 458 milijonov frankov, industrijskih surovin za 312 in fabrikatov za 2.144 milijonov frankov; kar znači 4 milijone ton ali za 300 tisoč ton več kot islega meseca lanske leto. Izvozili pa so na živilih za 187, na surovinah za 434, na fabrikatih za 945 in na poštnih zavilkah za 129 milijonov frankov, v skupni teži 1.895.683 ton ali za 300 tisoč ton več kot islega meseca lanske leto.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Radi podražanja cen v veletrgovinah in tovarnah so ljubljanski trgovci povišali cene v nadrobni prodaji nekaterim predmetom. Od 28. februarja t. l. dalje se bodo prodajali na drobno: sladkor (kocke) 26 Din 1 kg; sladkor (sipa) 24 Din 1 kg; cikorija »Franck« 26 Din 1 kg, 13 Din ½ kg, 6-50 Din ¼ kg, 4-40 Din ⅓ kg; milo (Gazela, Zlatorog) 20 Din 1 kg; milo (Schicht) 21 Din 1 kg; kava (najslabejša surova) 44 Din 1 kg; kava (najslabejša žgana) 56 Din 1 kg; mast domača 42 Din 1 kg; olje namizno 32 Din 1 liter; petroleji 7 Din 1 liter. — Gremij trgovcev.

Znižanje cen nemškega železa vsled izboljšanja tečaja marke, javljajo za hematit in jeklo ca. 14% in enako za razne vrste surovega železa.

Podražanje sladkorja. Iz Beograda poročajo: Vse domače tovarne sladkorja so sklenile, da zvišajo cene, in sicer za kristalni sladkor na 21-50 Din, za sladkor v kockah na 23 Din za 1 kg. Te cene veljajo samo za nakup na debelo, to je na vagono.

Vinski trg na Češkem. Razmere na vinskem trgu so v celoti neizpremenjene, izvzemši malo bolj živahno trgovino. Cene vina so se radi malega uvoza iz inozemstva ustavile in ni nobene upanja, da bi padle. V preteklem letu je znašal celokupni uvoz vina iz inozemstva samo 60.000 hl, po pogodbah ki so bile sklenjene s posameznimi državami, pa je bilo mogoče uvažati skoraj desetkrat toliko. V zadnjem času je prispelo nekaj večjih partij dalmatinskega vina. Vinska trgovina na Češkem trpi škodo radi tega, ker so nekatere tvrdke na Slovaškem v slabem stanju ali pa so sploh prenehale delovati. Povpraševanje po starem vinu je večje nego po novem, ki ga je malo v zalogi. Cene so ostale neizpremenjene in znašajo za novo vino 3-5 Kč za liter.

Naraščanje cen goveji živini in svinjam. Iz Oseka poročajo: Cene svinjam

stano naraščajo. Na osijskem trgu se mršave svinje prodajajo že po 97 K žive leže. Svinjska mast se trži po okoli 150 K na debelo. Tekom dobrega ledna je poskočila cena goveji živini od 30 do 32 K na 45 do 47 K za kg žive leže. Pojavlja se zlasti dosti inozemskih trgovcev.

Industrija.

Velika steklarna se ustanavlja na G. Avstrijskem. D. d. »Rudolfshütte« ima 1600 milijonov aK delniške glavnice in je ustanova Braun-Stammfest-Konzerna. Tovarna je v Welsu in je že dograjena.

Obrt.

Polletni tečaj na drž. podkovski šoli v Ljubljani se prične 1. aprila 1923. Za vstop je vložili na ravnateljstvo drž. podkovske šole s kolekom za 13 dinarjev kolekovano prošnjo do dne 15. marca t. l. ter ji priložili: 1. rojstni in krstni list, 2. domovinski list, 3. zadnje šolsko spričevalo, 4. učno spričevalo, 5. npravstveno spričevalo in 6. ubožni list. Vsako prilogo je kolekovati s kolekom za 1 dinar. Pouk v podkovni šoli je brezplačen. Učenci dobivajo redno državno podoro ter imajo prosto stanovanje, skrbeti pa morajo sami za hrano in učne knjige.

Carina.

Zlati carinski nadavek v Nemčiji znaša od 28. t. m. do 6. marca 595.400%. Povišanje carinske tarife na Poljskem. Carinski aggio je na Poljskem povišan na 5000%. — V bodoče se bo carinska tarifa avtomatsko povišala na podlagi spremembe valute in cen blaga.

Denarstvo.

Nov italijanski denar. Koncem meseca bodo prišli v promet dvelirski novci iz niklja. Ti novci nosijo na eni strani podobo kralja in na drugi liktorski sveženj.

Novo funt-note izda angleška banka. Tiskane bodo na novi vrsti papirja in z različnejšimi vodenimi vtiski.

Promet.

Povišanje takse na ležarino. Ker ne dvigajo adresati dalje časa svojega blaga, promet pa trpi na pomanjkanju vagonov, odloča promet. minister, da je povišana ležarina od 10 na 13 dinarjev za uro in vagon.

Davki.

Razglas. V smislu člena 158. finančnega zakona za leto 1922/23 »Uradni list« št. 324 ex 1922 se objavlja, da se je odmera kontingentirane občne pridobnine za leto 1922 ter davka na poslovni promet za leto 1922 ter za dobo od 1. okt. do 31. dec. 1921 za vse davčne zavezance izvršila. Davčni zavezanci se opozore, da se jim posebni plačilni nalogi ne bodo vročili, da pa odmerni izkaz lahko vpogledajo pri pristojnem davčnem uradu, odnosno v občinah izven sedeža davčnega urada pri občinskem uradu v času od 26. februarja do 12. marca 1923. Vsak davkoplačevalec ima pravico

vpogledati le njegovo davčno dolžnost zadevajoče predpisne postavke, za druge davkoplačevalce pa le, če se izkaže s kolka prostim pooblastilom v davčnih zadevah. Morebitne prizive proti predpisu občne pridobnine, kolekovane s kolekom po 10 Din, je vložiti v 15 dneh po preteku roka za vpogled, tedaj najkasneje dne 27. marca 1923 pri davčnem okrajnem oblastvu v Krškem. Proti predpisu davka na poslovni promet imajo pravico priložbe le oni davčni zavezanci, kojih promet v letu 1921 ni presegal 60.000 kron, ker ni od ostalih davčnih zavezancev nihče vložil predpisane prijave v smislu pravilnika k št. 10. zakona o davku na poslovni promet »Uradni list« št. 47 ex 1922.

Dobava, prodaja.

Dobava mila. Pri oddeljenju za mornarico v Zemunu se vrši dne 16. marca t. l. ob 11. uri dopoludne druga ofertalna licitacija glede dobave 10.000 kilogramov pranelega mila. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Prodaja železne strugotine. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 16. marca t. l. ob 11. uri dopoludne dražba 25-30 ton strugotine od železa. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava bencina. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 17. marca t. l. ob 11. uri dopoludne ofertalna licitacija glede dobave 100.000 kg bencina. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava opreme za razne delavnice. Pri Odelenju za mornarico v Zemunu se bo vršila dne 17. marca t. l. druga ofertalna licitacija glede dobave opreme za molarno-mehanično delavnico, za mizarstvo delavnico in za kovačnico. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava desk in gradbenega lesa. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 13. marca t. l. pismena ofertna licitacija glede dobave raznih desk in gradbenega lesa. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Dobava čevljev. V pisarni uprave Zaveda za izradu vojne odeče 1 v Beogradu (Donji Grad) se bo vršila dne 18. marca t. l. ob 11. uri dopoludne ofertalna licitacija glede dobave 25.000 parov vojaških čevljev. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Razno.

Potni listi za Madžarsko. Madžarsko poslaništvo v Beogradu razglašča, da znaša pristojbina za vizum na SHS-potnih listih od 1. marca 1923 dalje za

enkratno potovanje na Madžarsko 5 zlatih frankov, t. j. 100 Din. Za odgovor in upravne stroške pa je pismenim prošnjam priložili še posebno pristojbino 5 Din.

Trgovska pogodba z Italijo. Te dni odpotuje v Rim Milan Todorović, načelnik v ministru trgovine in industrije v spremstvu članov komisije, ki imajo voditi v Rimu zaključna pogajanja glede podpisa trgovske pogodbe med Italijo in našo kraljevino. Trgovska pogodba je bila v načrtu že sestavljena ob podpisu rapalskega sporazuma in je sedaj treba dodati le še 10 novih členov.

Padanje cen v Italiji. V Italiji so od lanskega leta padle cene živilom za 9.07 odstotkov, industrijskim izdelkom 2.72 odstotkov.

Tržna poročila.

Novosadska blagovna borza 26. februarja. Novi Sad, 26. febr. Cene v dinarjih nolirajo: Bačka pšenica 450-455; bički ječmen ponudba 312.50, bački oves ¼ % kase 290, nova bačka koruza 235, za april 260-262.50, paritefa. Senta 262.50 za april 280-285, beli bački fižol 412.50-420, pšenična moka »0« 662.50- »0« ponudba 660.50, »2« ponudba 637.50, »6« ponudba 525, »7« 455, »8« ponudba 275, otrobi 165. Tendence: stalna.

Borza

dne 27. februarja 1923.

Zagreb. Devize: Dunaj 0.1460-0.1467, Berlin 0.46-0.47, Pešta 3.40-3.45, Bukarešt 49-50, Milan, izplačilo 497 do 499, ček 493.50-495, London 488-491, Pariz 635-637.50, Praga 308-309.50, Svica 1950-1955, Newyork 103.25 do 103.75. Valute: dolar 101.25-101.75, avstr. krona 0.1430-0.1440, češke 307, madžarske 3.35, franki 620-624, lire 490-492, leji 45. Efekli: Ljublj. Kreditna 210, Slavenska 102.50-103, Prašlediona 1140-1143, Slovenska eskomptna 159, Dubrovniška paroplovna 1350, Ljublj. strojne tovarne 165, Trboveljska premogovna 825-855.

Beograd. Devize: Bukarešta 49.50, Berlin 0.46-0.465, Dunaj 0.145-0.1465, Pešta 3.50-3.60, Solun 115-120, Sofija 59.50-60.50, Praga 308-310, Zeneva 1945-1955, Pariz 625-630, Milan 498-501, Newyork 102-103, London 486.25-486.75.

Curih. Berlin 0.0237, Newyork 532.50, London 25.07, Pariz 32.90, Milan 25.75, Praga 15.75, Budimpešta 0.18, Bukarešta 2.45, Beograd 5.15, Sofija 3.10, Varšava 0.0105, Dunaj 0.007475, avstr. žig. krona 0.0075.

Praga. Dunaj 4.725, Berlin 15, Rim 165.75, Budimpešta 114, Pariz 211.25, London 160.875, Newyork 34.10, Curih 643.75, Beograd 33.875, avstr. žig. krona 4.70, lire 166.25.

Berlin. Dunaj 31.77, Budimpešta 738, Milan 108.727, Praga 66.832, Pariz 139.151, London 106.883.12, Newyork 22.643.25, Curih 423.438, Beograd 21.643.

Trgovca-začetnik v samotnem kraju blizu Ljubljane, kjer je upati na dober promet,

sprejme v komisijsko prodajo, v prvi vrsti manufakturno blago, kakor tudi čevlje, klobuke i. t. d.

Cenjene tvrdke v Ljubljani, ki bi bile pripravljene ustreči, dobé naslov v upravnistvu »Trgovskega lista«.

Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, krojače in šivilje, gumbe, sukanec, vezenine, svilo, tehtnice decimalne in balančne najceneje pri

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

BERSON
GUMENE PETE IN GUMENE POTPLATE
ceneje in trajnije so kakor usnene!
Najbolje varstvo proti vlagi i mrza!

Najboljše peči sedanjosti so emajlirane
LUC-ove PEČI
Glavna zaloga, prodaja in zastopstvo za Slovenijo in južne kraje pri
F. P. Vidic & Komp.
trgovina stavbnega materiala
Prešernova ulica LJUBLJANA Prešernova ulica

Raznovrsne
šolske zvezke
za srednje, obrtne in osnovne šole, kompendije, dnevnik in beležnice, raznovrsten papir in vse šolske in pisar. potrebščine dobavlja najceneje
TISKARNA „SAVA“, KRANJ.
Pozor! Za trgovce posebno ugodne cene!

Veletrgovina
A. Šarabon
v Ljubljani
priporoča
špecerijsko blago
raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke, raznovrstno rudninsko vodo.
Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.
Ceniki na razpolago.